

Resimli Ay'da Bir Anket: “Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar?”

Geliş Tarihi:15.06.2015
Kabul Tarihi:12.08.2015

Emine Bilgehan TÜRK*

Öz

İnsanlık, kendisi için en büyük bilinmeyen olan yarını hep merak edip onun ardına takılmış, dün de kalmamak için de elinden gelen mücadeleyi vermiştir. Bu süreçte yazı insanlığın en önemli yardımcısı ve vazgeçilmezi olmuştur. Yazabilmek, çalışmakla birlikte özel bir yeteneği de gerektirdiğinden her devirde merak edilen bir durum olarak dikkatleri çekmiştir.

Bu çalışmada kısaca yazabilmek üzerine bir değerlendirme yapılmış, Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı ve sosyal hayatının uzun soluklu sayılabilecek ve önemli tartışmaların, edebi faaliyetlerin yer aldığı dergisi olan Resimli Ay mecmuasında 1926'da düzenlenen “Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar” anketi üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Bu ankete cevap veren devrin önemli sanatçılarının yazı yazma alışkanlıklarıyla ilgili önemli verileri okuyucuyla paylaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dergi, Resimli Ay, Yazı, Anket.

A Survey In 1st Resimli Ay:" How Do Our Authors And Scholars Write?"

Abstract

Mankind has always wondered and pursued the most unknown thing for himself, tomorrow and he has done its best not to be stucked in past. In this process, writing has become the most important and essential helper. To be able to write has drawn attention all the time as a wondered situation for it necessitates not only working but also a special gift.

In this study, a short assessment made on writing and a survey “Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar” (How does write our autors and scholars?) which was arranged in 1926 for the periodical Resimli Ay, which is the magazine accepted as long-termed of Republic Era Turkish literature and social life and including important discussions and literal activities, was assessed. It was seen that the significant data about writing habits of the important writers of the era who participated in the survey was shared with the readers.

Keywords: Journal, Resimli Ay, Article, Survey.

---

*: Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Giriş: Yazının Serüveni

Yazmak, insanoğlunun zamana karşı verdiği mücadelede en büyük yardımcısı olmuştur. İnsanlık tarihine başlangıç olarak yazının icadının esas alınması da bunun en önemli göstergelerinden biri olsa gerek. İnsanlık sahip olduklarının, düşündüklerinin unutulmaması kendisinden sonra da bilinip anılması için önce taş, sonra deriye, sonra da kâğıdı bulup kâğıda yazdı bütün duygularını, bildiklerini.

Sonra kalem farklı vesilelerle ele alınmaya başlandı. Önce tüm toplumu ilgilendiren olaylar için kullanılırken zamanla insanın kendine, kendi iç benine doğru bir yönelim gösterdi. Bazen muhatabını hiçbir zaman bulamayacak metinler için kullanıldı. Yayınlanmayan günlükler, sevgiliye gönderilmeyen mektuplar, hatıra defterleri zihnini bazen rahatlamak için kullandığı bir araç, bazen de kaybedilmek istenmeyen oyuncakları oldu. Zira yazmak derin bir oh çekip arkaya yaslanmaktı. İçindeki bütün sesleri susturup, dinlenmektir. Ya da Behçet Necatigil'in dediği "İki Başına Yürümek" (Necatigil, 2013, s. 344) in gideceği son karanlık sokak ya da kalabalık ve gürültülü cadde içinde dokununca "Solgun Bir Gül" (Necatigil, 2013, s. 306-307) olacak yalnızlıktır. "Çoğu zaman yazmaya karar vermek, yazabilmek bu yolda aşılacak en önemli merhaleydi.

Yazabilme kararının ardından gelen ikinci dönemeç ise sanatçının hangi türü seçip kendisini geliştireceğidir. Çoğu zaman suyun akıp yolunu bulması durumuyla karşılaşılsa da edebiyatta devrinin otoritesi sayılan sanatçıların genç sanatçılara bu konuda yol gösterdiği de anlatılır. Sevinç Çokum, Behçet Necatigil ile yazışmalarını şu şekilde anlatır. "Behçet Necatigil de bizim alt sokak komşumuzdu. Hocanın orada oturduğunu biliyorum, ama şuurlunda değilim tabii. Yine Nursel, "Şiirlerini neden Necatigil'e göstermiyorsun?" dedi. Ben "Olur mu hiç?" demeye kalmadan "Çok iyi bir insan, çok mütevazı", deyince Şiirleri gönderdim. Bana bir mektup gönderdi. "Bu şiirleri neden bana gönderdiniz?" İçinden bir iki tanesini beğenmiş, ama diğerlerini zayıf bulmuş. "Belki siz bir cevhersiniz ama bu cevheri ben de fark etmemiş olabilirim, ileride o cevher ortaya çıkarsa bundan da pişmanlık duymam." Üzülüm tabii. Oturup bir cevap mektubu yazdım. Madde madde neden gönderdiğimi açıkladım. "1- Sevdiğim bir şairsiniz. 2- Beşiktaşlısınız. 3- Bizim alt sokağımızda oturuyorsunuz..." Cevap gelmedi. Daha sonra kendisine ilk kitabımı göndermişim. Mektup geldi: "İyi ki sizi şiirden vazgeçirdim, çünkü siz bir hikâyecisiniz." Çokum, S.(2014 Aralık). Nasıl Yazar Oldular? Nasıl Yazıyorlar? *Türk Edebiyatı*, 494, 57-58.

Hasan İzzettin Dinamo ise Nazım Hikmet'in Sabahattin Ali'yle nasıl tanıştıklarını ve onu hikâyeye nasıl yönlendirdiğini şöyle anlatır. "Sabiha Zekeriya ile çıkardığımız Yarım Ay dergisine her yandan yazılar, şiirler

geliyordu. Senden önce onun imzasıyla Almanya'dan birkaç şiir geldi. O da bizim gibi serbest nazımla yazmağa çalışıyordu ama, bu şiirler pek başarılı değildi. Yayımlayamadım. En sonra kendisi çıkageldi. Baktım oğlan bizden. Yeşil elmalıktan çıkıp kızarmış bayağı. O günlerde bana orman başlıklı bir de hikâye getirmişti. Büyük bir merakla okudum, baktım oğlan şairden çok hikâyeci. Güzel yazıyor. Sadri Ertem de hikâyeyi güzel buldu. O zaman Sabahattin'e dedim ki: “üstadım, sen bana kalırsa şiiri bir yana bırak da hikâyeciliğe başla. Sana bu kapıda önemli ekmek var. Ama, bu arada şiir de yazma demem. Şiir de yaz, kurtlarını dök ama ille ve lakin hikâyeciliği iş edin.”

Sabahattin Ali, bu sözümü tuttu. Ondan sonra gerçekten güzel hikâyeler yazmaya başladı. Şiiri geride kaldı.” (Dinamo, 1974, s.215)

Sanatçılardaki ortak yazma güdüsünün türde, temada, sanat görüşlerinde birbirinden farklılık arz etmesi en tabii sonuçtur. Fakat bu güdünün teknolojinin ilerlemesiyle, sanatçıları getirdiği ortak noktalardan biri de herhalde teknolojiye direnç göstermektir. Bilgisayarın parlak sayfası, kâğıt ve kalemin hıştırtısının, mürekkebin kokusunun verdiği hazzı uyandıramıyor sanatçılarda. Ya da “yazmak” denen büyüün oluşabilmesi için özel ve alışılan bir mekâna ihtiyaç duyuluyor.

Hilmi Yavuz, yazmak için kendisine ait mekânlara ihtiyaç duyduğunu söylüyor. “Bir kere her şeyden önce ben kendi evimde, odamda yazabiliyorum ancak. Çalışma odamda yazabiliyorum. Bir de yaz aylarında Bodrum'da kaldığım bir otel var, o otelin balkonunda yazabiliyorum.” Yavuz, H. (2014 Kasım). Nasıl Yazar Oldular? Nasıl Yazıyorlar? *Türk Edebiyatı*493, 52. Yavuz, yine kendi yazma edimi ve limon kolonyası arasındaki ilişkiyi şöyle anlatıyor. “Kendime ilişkin bir sorgulama, sorgulama doğru bir sözcük değil belki, 'saptayım' demek gerekir, benim limon kolonyasına olan tutkum! Yatağa girdiğimde ya da yazı yazarken isterim limon kolonyasını. Bir mendilin üzerine dökerim ve çoğu kez, yeni bir olgu bu, tinerci çocuklar gibi duyumsarım, koklayarak, kokuyu hazla içime çekerek uyumaya ya da yazmaya çalışırım. Limon kolonyasına bir zaafım mı var, yoksa uyumak ve yazmak'la 'koku' arasında, benim bilincimin alt katmanlarında oluşmuş eski bir bağlantı mı?” (Yavuz, 1998, s. 41) Bilgisayar ve daktiloyu ise yazı ve kendi karakteristik özelliklerini gösteremediği için sevmediğini söyler. “Bilgisayar ve daktiloyu sevmem. Çünkü harfler benim harflerim değildir; ben f'yi bazen 'çengelli' , bazen 'yuvarlak' yazarım; z'yi, bazen kuyruklu, bazen de düz... Harflerin bana nasıl göründükleridir beni ilgilendiren; - nasıl kottukları, onlara dokununca nasıl bir duyum verdikleri...” (Yavuz, 1998, s. 42)

Sevimli Ay'da Bir Anket

Türk yayını ve magazin tarihinde önemli bir yere sahip olan Resimli Ay

Mecmuası, Şubat 1924 - Aralık 1938 tarihleri arasında iki kere yayınına ara verip, Mart 1936'da asıl sahipleri olan Sabiha ve Zekeriya SERTEL çiftinin dergiyi bırakmasıyla el değiştirmiş olsa da bu uzun soluklu yayın hayatında edebiyatımız için önemli eserlerin tefrikasına, edebiyatımızın en bilinen polemiklerinden olan "Putları Yıkıyoruz" gibi edebi tartışmalara yer vermiş, ve devrin güncel sorunlarının ele alındığı önemli bir yayın organı olmuştur. Derginin dikkat çekici çalışmalarından biri de anketlerdir. Derginin önemli anketlerinden biri de "Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar"¹ başlıklı olanıdır. Bu anket, Haziran 1926 ve Kasım 1926 tarihleri arasında beş sayıda² yayınlanmıştır.³

Anket, "Kimi kâğıdının nevindeki küçük bir farktan müteessir olduğu için yazamaz, kimi masası çiçeklerle süslü, kimi de masanın üzeri tozlu olmadıkça yazamaz. Muharrirlerin hayatlarını yazan müdekkikler muharrirlerin bu yazı usulüne bilhassa ehemmiyet verir. Biyografilerine ilave ederler. "Sevimli Ay"da şimdiye kadar hiç kimsenin tetkike lüzum görmediği bu meseleyi tetkik bizim muharrirlerin nasıl yazı yazdıklarını tespit etmeyi münasip görmüştür. Her şairin her edibin kendine göre bir yeri ilhamı vardır. Kimi karanlıktan, kimi ziyadan ilham alır. Bundan başka her muharririn yazı yazarken kendine göre karakteristik hususiyetleri vardır. Her memleketin ediplerinin biyografilerini tetkik ederseniz muharrirlerin çok garip hususiyetlerine şahit olursunuz. "Sevimi Ay" bizim memleketteki muharrirlerin de yazı yazarken gösterdikleri hususiyetleri kaydetmek emeliyle edipler, şairler, muharrirler arasında bir anket tertip etmiştir. Aldığımız cevapları her nüshada karilerimize bildireceğiz." Şeklindeki giriş yazısı ile başlar. Bu çalışmada ankete verilen cevapları yayın sırasını değiştirmeden ele alacağız.

"Nasıl Yazarsınız?" anketine ilk olarak Süleyman Nazif'in verdiği cevapla başlanır. Süleyman Nazif, yazma hissinin doğmasıyla yazmaya başladığını, yazmak için kalabalık veyahut تنها bir ortam aramadığını, muayyen bir çalışma disiplinine sahip olmadığını böyle çalışanlara da gıpta etmediğini söyler. Yazılarının övülmesinin ya da yerilmesinin de kendisini

---

¹ Dergi, Mart 1926 ile Şubat 1927 tarihleri arasında Takrir-i Sükûn Kanunu" uyarınca Mehmet Zekeriya'nın Resimli Perşembe mecmuasında çıkan bir yazısı üzerine tutuklanarak Sinop'a sürgün edilmesi sebebiyle Sevimli Ay adıyla çıkarılmıştır. Sevimli Ay mecmuası, yazar kadrosu ve şekil özellikleri itibarıyla Resimli Ay'ın devamıdır. Tutuklu birinin dergi çıkarmaması sebebiyle derginin imtiyazını Nebzade Hamdi Bey üzerine alarak derginin yayın hayatının devamlılığını sağlamıştır.

² Sevimli Ay, S. 3, nr. 4 (Hz. 1926), s. 32-33

Sevimli Ay, S. 3, nr. 5 (Tm. 1926), s. 25-26/48

Sevimli Ay, S. 3, nr. 6 (Ağ. 1926), s. 14-15/46

Sevimli Ay, S. 3, nr. 7 (Ey. 1926), s. 25

Sevimli Ay, S. 3, nr. 9 (TS. 1926), s. 27

³ Mecmua'da büyük çoğunluğu aile hayatına yönelik sorular içeren farklı anketlere de yer verilmiştir. Bk. Türk, Emine Bilgehan, "Zekeriya Sertel'in Dergiciliği Üzerine Bir İnceleme" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sos. Bil. Enst. Erzurum, 2005.

etkilemediğini belirtir. Yazmak konusundaki alışkanlığının kalem üzerine olduğunu şöyle ifade eder. “Kurşun ve bilhassa demir kalemlerle yazmaya bir türlü alışamadım. Kamış kalemi kendim Türk kalemtraşıyla açarım. Böyle kalem olmazsa kelimeler adeta kafamda isyan ederek kâğıt üstüne müşkilât ile dökülür. Bu esareten kurtulmak için çok çalışsam da muvaffak olmadım. Fransızca’yı bile Türk kalemıyla yazarım.” Süleyman Nazif. (1926 Haziran). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 4, 32-33.

İkinci cevap Burhan Cahit [MORKAYA]'e aittir. Burhan Cahit, gazetecilik mesleği icabı zaman ve mekân gözetmeksizin bir yazma alışkanlığına sahip olduğunu zamanla bunun alışkanlığa dönüştüğünün hatta “Coşkun Gönül” romanını hemen hemen Ada Vapuru’nda dostlarıyla sohbet ederken yazdığını dile getirir. Yazabilmek için insana ve sese ihtiyaç duyduğunu şöyle ifade eder. “Ne gecelerin sükûnu, ne sabahların huzuru bana ilham vermiyor. Yazılarım da hayatım gibi gürültü içinde geçiyor.” Burhan Cahit. (1926 Haziran). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 4, 32-33.

Ahmet Şükrü ise nükteli bir şekilde “Nasıl Yazarsınız?” sorusunun muhatabı olana kadar bu konuyu hiç düşünmediğini söyler. Cevap verebilmek için kalabalık ortamı da تنها ortamı da denediğini hatta her çeşit kalemi denediğini yine de bu şartlanmışlıkla yazamadığını anlatır.

Sorunun yöneltildiği tanınmış simalardan biri de Ahmet Rasim'dir. Ahmet Rasim yazabilmeyi mekândan çok zamanla değerlendirir. Uykudan sonra gece uyanmışsa iyi yazabildiğini, öğleden sonraları da çalışabildiğini fakat bunun gece kadar verimli olmadığını söyler. Gürültünün yaş ilerledikçe kendisini daha çok rahatsız ettiğini, yazmak için herhangi bir yatıştırıcı madde almadığını, okurken de yazarken de tütün içtiğini, çalışırken çayı kahveye tercih ettiğini söyler. Gazetecilik gereği yazdıklarını okumaya çoğu zaman fırsat bulamadığını fakat sevdiği bir konuyu çalışırken nasıl bir haz duyduğunu şöyle ifade eder. “Bazı geceler kendimce mutena addettiğim yazılar için sevine sevine uyanır, derhal masa başına geçerim. Saatlerce uğraşırım. Yorulmam, bıkmam. Adeta ağzım sulanır, neşelenirim, keyiflenirim. Bu hal bazen gündüz de vaki olur. Sokakta isem acele ile ikametgâhıma dönerim, derhal soyunur, masaya atılırım.” Ahmet Rasim. (1926 Haziran). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 4, 32-33.

Tabii Ahmet Rasim için temiz kâğıt ve temiz hokka da yazabilmenin olmazsa olmazıdır.

İbnürrefik Ahmet Nuri de bu sorunun yöneltildiği isimlerden biri. O da yazmak için özel istekleri olmayanlardan biri. Ismarlama yazı yazamadığını, şayet neşeliyse herhangi bir çağrışıma dayalı olarak yazabildiğini yazarken de çok da sigara içtiğini söyler. Ahmet Nuri, kendisine yazma ilhamı veren

unsurlardan çok, yazma büyüsunü bozan şeyleri anlatır. "Fakat bizim çoluk çocuğun daha fena adetleri vardır. Ben odama kapanmış yazarken şırak kapıyı açarlar: "Sütçü para istiyor. Ekmekçinin hesabı doldu. Bu akşam ne odun var ne kömür." Dediler mi ne ilham kalır ne fikir ne mevzu... Şeytan kulağına kurşun eğer mahsulat-ı dimağiyeden dahi istihlak vergisi istemek için çat kapı tahsildarlar da gelmeye başlarsa..." İbnürrefik Ahmet Nuri. (1926 Temmuz). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 5, 25.

Nasıl yazarsınız sorusuna Mehmet Emin ise, edebi bir üslupla, yazmaktan daha çok kendi yaşamını tanımlayan bir metinle cevap verir. "Ben hayatın bir elem ve matem yolcusuyum. Bu güne kadar önüme açılan kara dikenli yollardan, ayaklarımın altına kazılan keskin taşlı uçurumlardan başka bir şey görmedim. Gönül güneşlerinden bir küçük alev, arzın baharlarından taze çiçek toplayamadım. Karanlıklar benim kâinatımdır ki ben burada bir gece kuşu gibi yaşadım onun esrarlı yıldızlarından ilham melekleri gibi vahi aldım. Bunun için benim perdeleri yarı inik olan yazı odamda aydınlık değildir. Sakindir, gürültüsüzdür. Saltanatsızdır, ihtişamsızdır. Fakat eğriliği karışıklığı sevmediğim için düzgündür. Muzdarip beşeriyete ağlayan şairlerin göz yaşlarıyla yazılmış kitaplarım, bir yeni devrin yeni aşk ve rüyalarını getiren şiir perilerim, dünyanın hırs ve gururuna karşı keskin bir kılıç gibi kullanmak istediğim demir kalemim, kalp ve ruhumun kanlı parçaları gibi yırtık kağıtlar üzerine döktüğüm yetilerim, işte benim her şeyim!.." Yurdakul, M.E. (1926 Temmuz). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 5, 25.

İbrahim Alaattin [GÖVSA] ise, ankete Sabiha Zekeriyâ'yı kırmamak için cevap verdiğini başka bir kişinin isteği olsa yoğunluk dolayısıyla özür dileyip reddedeceğini bildirerek başlar cevabına. İbrahim Alaattin, yoğun bir yazma mesaisi olduğu için daha önce hiç düşünmediği ya da yazmadığı bir konu olmadıkça evde eşinin, çocuklarının yanında, okulda rahatlıkla yazabildiğini söyler. Yeni bir konu olmadıkça yanında yapılan sohbeti dahi takip edebildiğini şu cümlelerle anlatır. "On iki yaşında kızım, sekiz yaşında oğlum, aramızda külfetsiz bir dostluk bulunduğu için, ben yazı yazarken dizlerime, omuzlarıma tırmanırlar suallerine cevap almak için yazımı elleriyle kendilerine çekmek isterler. Cıvıltılarından mütelevviz olmakla beraber ben işime devam ederim ve bu vaziyette hiç yorgunluk hissetmem. Fakat yazacağım şey umumî hatları itibariyle zihnimde tebellür etmemişse o zaman biraz sinirlenir ve beni rahat bırakmalarını söylerim." İbrahim Alaattin. (1926 Temmuz). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 5, 26.

Üzerine daha evvel düşünmediği konularda ise sessizliğe ve yalnızlığa ihtiyaç belirtirken, küçük kâğıtlara yazmak zorunda kaldığında kendini dar bir alana sıkışmış hissettiğini belirtir.

Nasıl yazarsınız? Sorusunun yöneltildiği isimler arasında belki de en çok

tanınan isimlerinden biri olan Mehmet Rauf ise, ankete daha önce cevap veren yazarların belirttiği özel şartları aramadığını belirtirken kendi yazma alışkanlığını ve kendindeki gelişim seyrini şu şekilde ifade eder. “İlk zamanlarda bazı muharrirlerin iltizam ettikleri garaib perestliğe düşmeden fakat çok güçlkle yazarım. Herhangi bir mevzuyu tasvir ederken hemen daima cümleler yapılmış olarak tulû ettiğinden bunların sırasını temin ve tezyin beni çok yorardı. İstedğim ahengi temin etmek manayı derinleştirmek, üslubu canlandırmak için bu cümleleri defaetle gözden geçirir, kurcalar, ilaveler yapar, alt üst eder ve mükerreren okuyarak ancak uzun yorgunluktan sonra istediğim şekli verinceye kadar tekrar tekrar yazardım. Mesela “Siyah İnciler” deki küçük parçalar hep böyle yazılmıştır.

Hikâyelere gelince, daima güç başlarım ilk satırları hala yukarıda tarif ettiğim vechile yazmaktan kurtulamadım. Fakat bir kere başlayıp da eserin ruhuna girerek hararetlendim mi artık müşkilat kalmaz ve ancak bir iki tashihe muhtaç bırakacak bir suhulet peyda olur.

Bu son zamana kadar böyle idi. Fakat bilhassa bu sene yazdığım “Son Yıldız” romanında kâmilten değişti. Bir kere evvelden kâğıdın üstünde didinerek çekişerek yazıp bozarak, çizip çıkararak velhasıl kendi kendime bin müşkilatla harap olarak yazmakta iken birkaç ufak tecrübenin verdiği cesaret ve emniyetle ve elim bir hastalığın mecburiyetiyle söyleyip yazdırmak lazım geldi. “Son Yıldız”ın birinci tâbı müstesna, hepsini böyle yazdığım gibi, şimdi yeni başladığım “Kiralık Harabeler” ismindeki büyük bir İstanbul hayatı romanı için de yine böyle yapıyorum.

“Son Yıldız”ın birinci tâbını da evvelkiler gibi yine cümle cümle didinerek yazmıştım. Hâlbuki yazı esnasında gayrı kabil tahammül asabiyetlerime yorulmaz bir sabır ve melekâne bir tahammül göstererek bana yardım eder güçlklere rast gelmiyordum. Adeta, birine bir lakırdı anlatıyormuşum gibi, hatta ondan daha vuzuh ve suhuletle (çünkü mukalemem pek karmakarışıktır.) ancak bir iki tashihe muhtaç olacak bir selasetle yazdırıyorum. İşte “Harabeler” romanına da böyle başladık ve böyle devam ediyoruz.

Bu tarz ile evvelden daha muvaffak olduğumu zannediyordum. Çünkü bütün dostlarım ve okuyan herkes gibi ben de görüyorum ki “Son Yıldız” hatta “Eylül”den bile kuvvetli ve şahsiyetli bir eser, bir muharrirde zengin bir muhayyile kuvvetli bir mefkûre olduktan sonra yazmanın hiç ehemmiyeti olmaz.” Mehmet Rauf. (1926 Temmuz). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 5, 26-48.

Sözlerini “. Yazı yazabilecek adam karanlıkta da yazar, , fırtınada da yazar, kasırgada da...” cümleleri ile tamamlar.

Ankete cevap veren isimlerden olan Yusuf Akçura ise kendisinin bu

konuyu daha evvel düşünmediğini, hatta kendini muharrir addedecek kadar yazmadığını, ilham denilen duyguyu da çok tanımadığını söyler. Yazmak durumunda kaldığında ise herhangi bir kalem çeşidi ya da özel bir ortama ihtiyaç duymadığını belirtir. Ankete yazdığı cevabın kusurlarının affını isterken de yazıyı meclisteyken yazdığını belirtir. Anket için istenen fotoğrafa da "Lütfen resmimi de istemişsiniz, elli yıllık tatsız hayat, suretimi meyvelerin en çirkini olan muşmulaya döndürdüğüm için yeni resimlerimi evime sokmuyorum." Akçura, Y. (1926 Ağustos). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 6, 26. şeklinde cevap verir.

Selim Sırrı [TARCAN] da bu ankete kadar nasıl yazdığını düşünmeyenler arasında. Nasıl yazdığını düşününce güldüğünü şöyle dile getirir. "Mizacımdaki garâbetin ancak o vakit farkına vardım. Kendim de güldüm. Senenin muayyen zamanlarında yazarım. Yaz sıcaklarında çok kere iki satırı bir araya getirmek için saatlerce düşündüğüm vâkidir. Kışın ise günde iki makale yazdığım olur. Ekseriye sabahları evimdeki kitap odamda yazarım. Geceleri yalnız okurum. Yazarken veya okurken gürültüden, kalabalıktan hiç müteessir olmam." Selim Sırrı. (Ağustos 1926). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 6, 14. şeklinde cevap verir.

Selim Sırrı, önceleri yazdıklarını tekrardan okumadığını son zamanlarda ise tekrardan okuyup düzeltmeler yaptığını ifade eder.

Ankete çalışmalarında intizamı severim diye cevap veren Ercüment Ekrem, alışkanlıklarını maddeler halinde sıralayarak bu davranışını da göstermiş olur.

"1. İlhamımı hayat-ı hakikatten gezdikçe görüp tanıdığım insanlarla eşyadan alırım. Nazarlarım, herkesin ve her şeyin tuhaf, gülünç tarafını arar ve görür.

2. Yazılarımı alekser ucu çok sivriltilmiş kurşun kalemle yazarım. Diyebilirim ki fena yontulmuş bir kalem, üslubuma adeta fena bir tesir yapar. Mürekkeple yazacağım vakit Türk mürekkebi ve kâğıt kalem kullanırım. Bu hususta da muhafazakârım.

3. Yazarken yalnız olmak isterim. Mamafih iki üç kişinin konuştuğu odada hatta kalabalık bir kıraathanede ve tavla gürültüleri arasında bir beni o derece cezp eder ki etrafımda bulunanlardan, olup bitenlerden tamamıyla tecerrüd ederim.

4. Çalışırken birkaç kahve ve pek çok sigara içmek âdetimdir. Hiç müsvedde yapmam. Mesaimde intizamı çok severim." Ercüment Ekrem, (1926 Ağustos). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 6, 15. şeklinde cevap verir.

Halit Fahri, cevabına daha önce Ahmet Şükrü'nün de yazdığı bir fıkra ile başlar. Sakalı uzun bir adamın "Gece sakalınız yorganın altında mı uyursunuz

yoksa yorganın üstünde mi?” sorusuna cevap ararken uyuyamayıp sakalını kestirmesini anlatan fıkra gibi anketin de yazarları yazma üzerine düşündürdüğünü söyler. Kurşun kalemle şiir yazamadığını, bununla ancak piyes adapte edip mektup ve dilekçe müsveddesi yazabileceğini, sert ve kalın uçlu kalemle de yazamadığını, yazmak için “stilo” tercih ettiğini söyler. Halit Fahri, pek çok şiirinin ve piyeslerinin ilhamını karanlıktan aldığını belirtir. Baykuş piyesini nasıl yazmaya başladığını şöyle anlatır. “O tarihte Beşiktaş'ta valide çeşmesinde oturuyordum. Çok karanlık bir gece arkadaşım Hakkı Tahsin ile birlikte Şişli'ye çıkmak üzere yola düştük... Tam Maçka'nın karşısında iken solumuzdaki ağaçlıktan acı acı bir baykuş öttü. Gayri ihtiyari titredim. Nazarlarım Üsküdar ufuklarına ilişti. Bir anda nasıl oldu bilmiyorum, Üsküdar'ın ışıkları arasında Anadolu'nun harap ve bedbaht köylerini görür gibi oldum. Dudaklarımdan da şu mısra döküldü:

Sus, karanlıkta Baykuş öttü yine!

Görüyorsun ya, baykuşun çerçevesi Üsküdar ufuklarından ve ikinci perdedeki türbenin kandil o gece gözlerime çarpan ve zifiri karanlıkta uhrevi bir raşe ile titreyen ışıklarından doğdu. Baykuşun sesi de o anı ve hazin ilhamın ilk nağmesi oldu.” Ozansoy, H.F.(1926 Ağustos). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 6, 15-46. şeklinde cevap verir.

“İlk Şair” adlı eserinin ilhamının çocukluğunda ninesinden dinlediği masallarda, “Sönen Kandiller” adlı piyesinin ilhamını ise gece uykusunda aldığını bildirerek uyanır uyanmaz

“Ne zaman düşünsem çocukluğumu
Gözümün önüne şu levha gelir.
Gittikçe genişler, büyür yükselir
Mazinin dumanlı bir gurubundan...
Gece... Bir donanma gecesi...bundan
Tam on beş yıl evvel yine bu bahçe...
Bu çamlar sanki bir yeşil ferace
Giyinmiş kadınlar gibi hülyalı...
Yalnız parmaklığın önü hayalı...
İşte oracıkta, o renk renk yanan,
Nihayet hepsi bir renge boyanan,
Kandiller sönerken sensiz, dumansız,

Bekleyen zavallı bir çocuk yalnız...” Ozansoy, H.F.(1926 Ağustos). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 6, 15-46. mısralarını kaleme aldığını ve oyununu tamamladığını belirtir. Şiir yazarken geceyi ve sessizliği tercih ettiğini söylerken eserlerinin geleceğe kalıp kalmayacağı endişesinin de birçok sanatçı gibi kendisini düşündürdüğünü ifade eder.

Yalnızız romanının yazarı, yazmak için “Sessizlik ve yalnızlık şart.”

diyor ankete verdiği cevapta. Peyami Safa yazı hayatının ilk yıllarında kahvelerde, tiyatro localarında, konserlerde yazabildiğini, ilerleyen yıllarda ise sessizliğe ihtiyaç duyduğunu belirtiyor. Şimdiye kadar verilen cevaplar içinde kendine dair gözlemleri en fazla ayrıntıyla veren yazar o. Safa, yazmak için loş ve sessiz bir odaya, üstü boş ve büyük bir masaya, uçları yontulmuş kurşun kalemlere bir de sigaraya ihtiyaç duyduğunu yazıyor. Bir romancı, titizliğiyle kendini anlatıyor. "Bir elimde kalem, öteki elimde çenem hafifçe dizlerimi sallayarak düşünüyor, sonra eğiliyor, yazıyor, her cümle başında biraz duruyor ve yazdığımı beğenmezsem kâğıdı hemen parçalıyorum. İşte hiç değişmeyen bir itiyat: Yazdığım cümleyi silmek âdetim değildir. Ancak onu zihnimde iyice teşkil ettirdikten sonra yazarım, yazdıktan sonra beğenmezsem silmem, bütün sayfayı iptal ederek hepsini birden yazarım, müsveddelerim siliksizdir." Safa,P.(1926 Eylül). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 7, 25. Sonra devam ediyor kendini anlatmaya: "Yazı kalemiyle hiç yazamam. Daima kurşun kalem ve iki numaralı faber! Mektep defterinden başka hiçbir kâğıda da yazamıyorum. Çünkü bunlarla hem ölçümü biliyorum, hem de çizgisiz kâğıtta, bir dalgınlığı kurban olarak satırları birbirlerine çelmeletmek tehlikesinden kurtuluyorum. Kâğıdın biraz buruşuk olmasına da tahammül edemem.

Çok sigara içerim.

Kurşun kalemini sıkı tutar, kâğıda çok bastırırım. Bu yüzden sağ elimin orta parmağının başında her türlü tedaviye itiraz eden daimi bir nasır, şahadet parmağımın solunda bir kalınlık ve başparmağımın iç tarafında bir deri pörsüntüsü vardır. Kalemin ucu iyi yontulmuş olmalıdır ve ikinci, üçüncü kalemlerde bir kazaya hazır olarak karşımda nöbet beklemelidirler. Çünkü bu kaza mutlaka vukua gelir! Hikâye kahramanlarından biri kızarsa, herhangi bir neve de müteheyyic olursa bu şiddetlerinin, öfkelerinin acısını benden çıkarırlar, kaleminin ucunu kırarlar. Teheyyüc deminde kalem yontmakla uğraşamam, derhal nöbetçi kalemlerden birine müracaat.

Yazarken farkında olmadan yüzümü, gözümü oynatıyorum, yumruklarımı sıkırım, parmaklarımla birçok hareketler yaparım. Hazin veya gülünç bulduğum yerlerde gözlerimin yaşadığını veya ağrımdan kısa şiddetli bir kahkaha fırladığını da ilave edeyim." Safa,P.(1926 Ağustos). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 7, 25. Peyami Safa, yazdığı zamanlarda çok dalgın olduğunu bu sebeple sakarlıklar yaptığını, hatta yazı bittikten sonra da onun etkisinden saatlerce kurtulamadığını da ekler. İçinde ayıplanmak duygusu olmasa yazdığı dönemlere ait yaşadığı tuhaflikları da söyleyebileceğini ekleyerek cevabını sonlandırır.

Anketin son cevabı da Yusuf Ziya'ya aittir. Yusuf Ziya [ORTAÇ], kendisinin çok da orijinal olmadığını, bu sorunun Halit Fahri'ye sorulduğunda ilginç cevaplar alınabileceğini söyleyerek başlar yazısına. O da diğer birçok

yazar gibi derli toplu bir masa, kalemler ve temiz kâğıtlar istediğini belirtir. Daha çok yatarken düşündüğünü, sabahları erkenden yazdığını ekler. Sadece kapalı havaların kendisini olumsuz etkilediğini belirtir. Daha önceki cevaplarda hiç değinilmeyen özelliklerini de şöyle anlatır. “Yazı yazarken, ne aç olmalı, ne tok. Ekseriya, çok soğuk bir nükte veyahut çok zarif bir cümle yazdığım anda dudaklarımdan küçük bir kahkaha fırlar.

Bir de, sık sık aynaya bakarım. Ama şair Nedim'in:

Niçin sık sık bakarsın öyle mirat-ı mücellaya

Acep sen dahi hüsnüne hayran mısın kâfir!

dediği gibi, kendimi pek beğenmekten değil. Sadece bir itiyad. Yoksa dünyada ilham alacak başka yüz mü kalmadı?!” Yusuf Ziya.(1926 Teşrin-i Sani). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 9, 27. Kendi iş anlayışını da “Gündüz iş, gece cümbüş!” Yusuf Ziya.(1926 Teşrin-i Sani). Muharrir ve Ediplerimiz Nasıl Yazarlar? *Sevimli Ay*, 9, 27. şeklinde özetleyerek cevabını bitirir.

Sonuç

1926 yılında Sevimli Ay mecmuasının düzenlemiş olduğu anket devrin tanınmış on dört isminin cevaplarından oluşur. Bu isimlerin yazma alışkanlıklarında birbirinden çok da farklı olmayan özelliklere sahip oldukları görülür. Yazarların gençliklerinde gürültü, ses ve kalabalığa karşı daha tahammüllü olduğu, ilerleyen yıllarda ise bu tahammülün tükenmeye başladığı ortak kabul edilecek özelliklerden biridir. Sanatçıların hemen hepsi düzgün uçlu kalemler ve temiz kâğıtları ihtiyaç olarak görürken, gecenin ilerleyen saatleri ya da günün ilk saatlerinde daha verimli çalışabildiklerini bildirirler. Sanatçılarda ortak kabul edilebilecek belki de en dikkate değer durum ise “yazma - yazabilme” üzerine daha evvel hiç düşünmedikleridir. Bu da gösterir ki yazmayı ilham gerektiren özel bir an olarak değerlendirip düşünmemişlerdir. Belki de anket okurlardan önce katılımcılarının yazar kimlikleriyle kendilerinin tanışmasına vesile olmuştur.

Kaynaklar

- Çokum, Sevinç, Nasıl Yazar Oldular? Nasıl Yazıyorlar? (Haz. Erhan Genç), Türk Edebiyatı, S. 494, Aralık 2014, s. 57-58.
- Dinamo, Hasan İzzettin, Musa'nın Mapusanesi, May yayınları. İst. 1974. s. 215.
- Necatigil, Behçet, Bütün Eserleri, "İki Başına Yürümek", YKY, İst. 2013. s. 344. Sevimli Ay, S. 3, nr. 4 (Hz. 1926), s. 32-33
- Sevimli Ay, S. 3, nr. 5 (Tm. 1926), s. 25-26/48
- Sevimli Ay, S. 3, nr. 6 (Ağ. 1926), s. 14-15/46
- Sevimli Ay, S. 3, nr. 7 (Ey. 1926), s. 25
- Sevimli Ay, S. 3, nr. 9 (TS. 1926), s. 27
- Türk, Emine Bilgehan, "Zekeriya Sertel'in Dergiciliği Üzerine Bir İnceleme" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sos. Bil. Enst. Erzurum, 2005.
- Yavuz, Hilmi, Nasıl Yazar Oldular? Nasıl Yazarlar? (Haz. Erhan Genç), Türk Edebiyatı, S. 493, Kasım 2014, s. 52.
- Yavuz, Hilmi, Geçmiş Yaz Defterleri, Can Yay. İst. 1998. s. 41.